

Gemeente Enschede
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

Aan het College van Burgemeester en Wethouders en
de Gemeenteraad van Enschede

Datum 17 juni 2023 **Referentie** B230617-ENS1
Onderwerp Zienswijze bomenbeleid en actualisering bomenverordening

Geachte College,

Met deze zienswijze willen ondergetekenden uw college attenderen op de noodzaak om de gemeentelijke bomenverordening te actualiseren en versterken. Dit gezien de klimatologische ontwikkelingen, de sterke teruggang van de biodiversiteit en nieuwe inzichten met betrekking tot groen- en bomenbeleid in de stad en het buitengebied.

1. De gevolgen van de klimaatverandering zijn u bekend en hebben hier geen nadere toelichting nodig. Ook in de gemeente Enschede moeten wij in toenemende mate rekening houden met extreem weer, wat in toenemende mate zal leiden tot hittestress én wateroverlast;
2. De sterke en voortdurende achteruitgang van de biodiversiteit vormt niet alleen een bedreiging voor de natuur en ons leefmilieu, maar uiteindelijk ook voor de voedselzekerheid. Tegelijkertijd blijkt dat de biodiversiteit zich in de steden relatief beter handhaaft ten opzichte van het buitengebied. Zo bleek bij de recent uitgevoerde 'BioBlitz' soortentelling in Rotterdam dat in deze stad tenminste 1.353 soorten voorkomen.
3. Bewoners van gemeenten met een groen karakter blijken niet alleen meer tevreden met hun leefomgeving, zoals onder meer blijkt uit het onderzoek *Atlas voor gemeenten 2023 – Groen & Blauw*. Ook blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat er een duidelijke correlatie te bestaan tussen een groene leefomgeving en een gunstig niveau van de volksgezondheid.

Kwalitatief en kwantitatief hoogwaardig groen is meer dan ooit van belang voor de leefbaarheid van gemeenten en het welzijn van de inwoners. Bomen vormen daarbinnen een cruciale factor. Het is aan onze bestuurders om nu stappen te zetten om vorm te geven aan de duurzame, welvarende en gezonde gemeenten van de toekomst. Dat kan tegen het licht van de voornoemde omstandigheden alleen door op een zeer weloverwogen wijze te vergroenen.

Een zorgvuldig en vooruitziend bomenbeleid is daarin doorslaggevend.

Uit de in juli 2021 door de gemeenteraad aangenomen motie *Bomen beter beschermen* blijkt dat Enschede stappen wil zetten om de (grotere) bomen in de gemeente beter te beschermen.

Van onze achterban in uw gemeente hebben wij begrepen dat uw college nog niet is toegekomen aan het formuleren van het wijzigingsvoorstel van de *Verordening Kwaliteit Leefomgeving (VKL)*. Het lijkt ons daarom zinvol om u in dit stadium te attenderen op het belang en het potentieel van een keuze voor een voortvarend bomenbeleid.

Het huidige bomenbeleid van Enschede is immers volstrekt achterhaald.

De bomenkap in Enschede is in zeer hoge mate gedereguleerd, meer dan in verreweg de meeste andere gemeenten. Ook is hier alleen juridische bescherming voor bomen op de lijst van beschermde bomen of van bomen die zich binnen een beschermwaardig boomgebied bevinden én een stamomtrek hebben van meer dan de 100 cm (diameter 31,83 cm), gemeten 130 cm boven maaiveld.

Meldingen met betrekking tot de kap van andere bomen zijn pas verplicht bij bomen met meer dan 100 cm stamomtrek.

Bomen met een stamomtrek van minder dan 100cm worden in Enschede per definitie niet als juridisch beschermwaardig gezien, en door het ontbreken van meldingen krijgen omwonenden zelfs geen kans om voorafgaand aan de kap in gesprek te gaan.

Bij de meeste gemeenten worden bomen nu al vanaf een kleinere tot veel kleinere stamomtrek beschermd. De bescherming geldt ook vaak voor alle soorten bomen en niet alleen voor bomen die voorkomen op een lijst van beschermwaardige bomen.

Het gevolg van het huidige bomenbeleid van Enschede is dat er nog veel te veel bomen worden gekapt. De blijkt ook uit het recente onderzoek van *Stichting Landschap Overijssel*, waaruit naar voren komt dat er 57 km (!) bomenrij is verdwenen.

Onze conclusie is dan ook dat het bomenbeleid hoognodig dient te worden geactualiseerd met het oog op klimaatadaptatie, het leveren van een bijdrage aan de verbetering van de biodiversiteit en de bevordering van welzijn en volksgezondheid.

Door doelbewust te kiezen voor een toekomst als groene gemeente en dit uitgangspunt actief te verbinden aan het gemeentelijk profiel, ontstaan ook mogelijkheden om het nieuwe Enschede aantrekkelijk te positioneren, zowel voor de inwoners als met het oog op de vestiging van toekomstgerichte instellingen en bedrijven.

Andere grote steden bieden aansprekende voorbeelden voor onderscheidend groen beleid dat zowel bijdraagt aan de leefbaarheid als een sterke positionering.

Een goede regulering van de omgang met het bestaande bomenareaal, zowel in de publieke als de particuliere ruimte, is een relatief eenvoudig uitvoerbare randvoorwaarde voor elke ambitie in de sfeer van de hierboven genoemde belangen.

In dit verband attenderen wij u graag op het volgende:

1. Behoud van nuttige boomwaarde

Veel overheden en beheerders van de leefomgeving leggen het accent op de aanplant van bomen als vervanging (herplant) of herstel van groene waarden, terwijl er minder aandacht is voor het behoud van bestaande bomen. De nuttige waarde van grote, volwassen bomen is echter onvergelijkbaar met die van de vaak erg kleine, jonge aanplant. Onlangs is gecijferd dat ongeveer 400 jonge bomen moeten worden aangeplant om de kap van één forse, volwassen boom te compenseren.

Onder 'nuttige boomwaarde' kan worden verstaan het geheel aan nuttige functies: het volume CO₂-opslag en de jaarlijkse toename van CO₂-opslag, mate van warmtereductie, volume waterberging, belang voor de biodiversiteit en het ecosysteem (huisvesting van dieren en organismen), esthetisch belang en belang voor welzijn en volksgezondheid.

Door meer belang te hechten aan het behoud van grotere bomen en hun grote nuttige boomwaarde zal een substantieel groter effect worden gerealiseerd voor wat betreft belangrijke doelen als hittedeductie in de zomer, waterberging bij stortbuien, CO₂-opslag en het behoud van biodiversiteit. Dit is een belangrijk eerste uitgangspunt voor de actualisering van het boombeleid en dus voor aanpassing van de bomenverordening.

- a. De gemeente is juist om voornoemde redenen gediend met het aanzienlijk verruimen van de juridische bescherming en het van toepassing verklaren van vergunningplicht op alle bomen met een omtrek vanaf 75 cm (op 130 cm boven het maaiveld), ongeacht de locatie;
- b. Op grond van de doelstelling om het areaal aan bomen uit te breiden zou ook een herplantverplichting, indien mogelijk op of nabij de kaplocatie, onderdeel moeten worden van de gemeentelijke Bomenverordening.

2. Vergroening particuliere ruimte

Geheel tegen de noodzakelijke vergroening van onze gemeenten in, lijken veel particulieren in de greep van een 'versteningstrend'. Tuinen worden nog steeds massaal omgevormd tot buitenkamers van 'kamerbreed' beton.

Om de beoogde leefbare gemeente effectief vorm te kunnen geven, zal ook de vergroening van de particuliere ruimte nadrukkelijk moeten worden gestimuleerd. Dit gebeurt in Enschede nog in te beperkte mate.

Wij verzoeken het college om hiervoor de volgende maatregelen te overwegen:

- a. Het van toepassing verklaren van de bepalingen van de te actualiseren bomenverordening tegen ongewenste bomenkap op zowel publiek als particulier bomenbezit van toepassing te verklaren. Het laatste eventueel gefaseerd in enkele jaren;
- b. Bij de uitgifte van nieuwe bouwgrond voor woningen in de koopakten een bepaling op te nemen over het maximaal te bebouwen/verstenen deel van tuinen. Daarnaast het toevoegen van basale criteria voor de inrichting/beplanting van de tuinen, wat door middel van een periodieke schouw wordt gehandhaafd;
- c. Het doen uitvoeren van een volledige inventarisatie en waardebepaling van alle grote bomen met een doorsnede van minimaal 50 cm. Bij eventuele vergunde kap dient de tegenwaarde in een gemeentelijk bomenfonds te worden gestort. Uit het bomenfonds wordt de kwalitatieve vergroening van de stad mede gefinancierd.

3. Vergroening bedrijventerreinen

Door hun aard zijn bedrijventerreinen in de grotere context van de gemeentelijke omgeving niet alleen vaak erg onaantrekkelijk, maar ook weinig duurzaam en in ecologische zin zwarte gaten. In termen van de leefbare groene gemeente van de toekomst representeren bedrijventerreinen maar al te vaak vooral negatieve waarden. Daar kan verandering in worden gebracht door onder meer compensatie in de vorm van kwalitatief hoogwaardige groene zones met grotere bomen en het dooraderen van de 'steen- en staalwoestijn' met groene verbindingzones annex groene verblijfsruimten voor de werkenden. Een mogelijkheid is om bij uitgifte van nieuwe bouwgrond voor bedrijventerreinen in koopakten bepalingen op te nemen over het percentage groene ruimte en de door de eigenaren/huurders van de

bedrijfspanden te leveren bijdrage aan de inrichting en het onderhoud van een kwalitatief hoogwaardige groene ruimte (bospark / minibos) op het bedrijventerrein.

4. Aanvullende maatregelen

Wij verzoeken uw college daarnaast om maatregelen te nemen om het bomenareaal in de gemeente gezond te houden.

- Bepaalde boomsoorten zijn (extra) gevoelig voor ziekte, waarvan de verspreiding door preventief onderhoud kan worden voorkomen. Dit zal ook de noodzaak tot kap sterk reduceren.
- Ook zou er beleid ontwikkeld kunnen worden met het oog op het bieden van voldoende groeiruimte voor bomen langs wegen en fietspaden.
- Wij bevelen ook aan om te monitoren bij massale bomenplant om zodoende de overlevingskans van de bomen op de lange termijn te kunnen vaststellen en hierop beleid te ontwikkelen.

Voordat kan worden overgegaan tot eventuele kap van een of meer bomen, zouden bomen onderzocht moeten worden op de mogelijke aanwezigheid van beschermde diersoorten.

In het geval van bomen op publiek terrein, zou dit onderzoek door een ecologisch deskundige ambtenaar kunnen plaatsvinden; in het geval van bomen op particulier terrein zou de eigenaar een quickscan moeten laten uitvoeren door een ecologisch bureau.

De naar aanleiding van de onderzoeken op te stellen rapportages zouden voor inwoners opvraagbaar moeten zijn.

Ten aanzien van de hierboven vermelde constatering van *Stichting Landschap Overijssel* dat recent een bomenrij van 57km in het buitengebied van Enschede verdwenen is, verzoeken wij uw college om te onderzoeken:

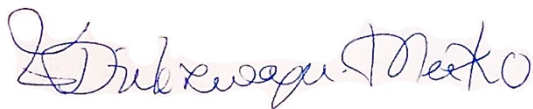
- onder wiens verantwoordelijkheid de gekapte bomen vallen;
- of er sprake was van een kapvergunning.
- daarnaast verzoeken wij u om zorg te dragen voor herplanting op de betreffende plekken.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn. Uiteraard zullen wij e.e.a. graag aan u toelichten en eventuele vragen beantwoorden.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

Stichting Natuur en Milieuraad Enschede
Stichting NatuurAlert Nederland

Namens Stichting Natuur en Milieuraad Enschede,

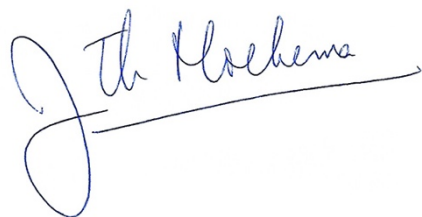

E. Dirkwager-Menko
Secretaris

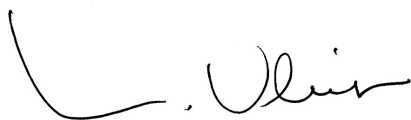

A.A.J.M. Dillerop-von Piekartz
Bestuurslid en gemachtigde Stichting NatuurAlert Nederland

Namens het bestuur van Stichting NatuurAlert Nederland,

Drs. J.Th. Hoekema, voorzitter

M. van Vliet, secretaris

Contactpersoon

A.J.M. Dillerop-von Piekartz
06 5203 3929 / dillerop@hetnet.nl

Contactgegevens Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede

E-mailadres: info@nmre.nl

Website: www.nmre.nl

Contactgegevens Stichting NatuurAlert Nederland

Postbus 963, 2300 AZ Leiden

E-mailadres: info@natuuralert.nl

Website: www.natuuralert.nl